

POSTANOWIENIE

21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 21 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.R. i Z.R.

przeciwko B. S.A. w G.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A.R. i Z.R.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 22 czerwca 2023 r., I ACa 2031/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza solidarnie od A.R. i Z.R. na rzecz B. S.A. w G. 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 września 2022 r., I C 227/22, Sąd Okręgowy w Świdnicy zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowych kredytobiorców 11 936,02 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 9 listopada 2019 r. oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Wyrokiem z 22 czerwca 2023 r., I ACa 2031/22, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację powodów. Sąd wskazał, że strony zawarły umowę kredytu indeksowanego, która to umowa stanowi szczególny rodzaj umowy kredytu

bankowego, w której kredyt zostaje udzielony i wypłacony w walucie polskiej, a rozliczany jest w walucie obcej. Z uwagi na regulacje z art. 69 Prawa bankowego nie ulega wątpliwości, że wprowadzenie w umowie klauzul indeksacyjnych do obcej waluty samo w sobie nie może być ocenione jako sprzeczne z prawem lub naturą stosunku kredytowego. Brak było również podstaw do uznania nieważności tej umowy z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Następnie Sąd wskazał, że abuzywny charakter mają postanowienia umowy dotyczące ustalenia kursów waluty, zawarte w § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, 10 ust. 1 oraz § 17 umowy. Postanowienia te dawały bankowi prawo do samodzielnego ustalania kursu kupna i sprzedaży CHF w stosunku do PLN, poprzez doliczenie do średniego kursu NBP marży, o której wysokości, ani też o mechanizmie jej ustalenia powodowie nie zostali poinformowani. Poza ich kontrolą pozostawał zarówno dopuszczalny stopień odchylenia kursu waluty, jak też i kryteria stosowane przez bank przy jego ustalaniu. Rażąco naruszenie ich interesów ekonomicznych i prawnych, jako konsumenta w niniejszej sprawie polegało na zawarciu w spornej umowie zapisów umożliwiających stronie pozwanej dokonania jednostronnego określania wysokości ich zobowiązania przy użyciu własnych tabel kursowych. Abuzywność postanowień umowy kredytu w zakresie, w jakim bank ustalał kursy walut poprzez korygowanie średniego kursu NBP o naliczane przez niego marże nie ma jednak wpływu na istnienie umowy, która może być nadal wykonywana mimo niezwiązania powodów niedozwolonymi klauzulami. Umowa po eliminacji klauzul abuzywnych „minus marża” i „plus marża” nadal zawiera wszystkie elementy konieczne dla określenia treści stosunku prawnego, a w szczególności kwotę kredytu w złotych, kurs franka szwajcarskiego, po którym winno następować przeliczenie tak wypłaconej kwoty kredytu i kurs franka obowiązujący w chwili spłat poszczególnych rat, tj. średni kurs NBP, okres kredytowania i terminy spłaty oraz wysokość oprocentowania. Należne pozwanemu raty, a także liczbę CHF, do której indeksowano kredyt zaciągnięty w PLN w momencie zawarcia umowy, ustalić zatem można po wyeliminowaniu powyższych niedozwolonych postanowień w oparciu o wskaźnik obiektywny, niezależny od woli i wpływu żadnej ze stron. Biorąc pod uwagę zapisy umowy po usunięciu z niej niedozwolonych zapisów „minus marża kupna” i „plus marża sprzedaży”, wskaźnikiem tym jest kurs średni Narodowego Banku Polskiego. Sąd

podkreślił, że przyjęte stanowisko jest zgodne z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, który przyjmuje, że pojęcie „warunku umowy” musi być rozumiane jako mający znaczenie normatywne fragment oświadczenia, co obejmuje zdanie, ale także fragment zdania o znaczeniu normatywnym. Przesądzającego znaczenia nie ma więc forma postanowienia (a więc to czy zawarte ono jest w jednej, czy też kilku jednostkach redakcyjnych umowy), lecz łączna interpretacja jednego lub więcej zapisów umowy (które ponadto mogą być zawarte w różnych dokumentach, np. regulaminie, załącznikach), w których określone są reguły postępowania, a więc prawa i obowiązki stron umowy. W konsekwencji dopuszczalne jest stanowisko zgodnie z którym postanowienie umowne dotyczące marży banku w odniesieniu do ustalania kursu franka szwajcarskiego ma charakter samodzielny, co pozwala na eliminację jedynie elementu odnoszącego się do modyfikacji średniego kursu NBP marż banku.

Powodowi kredytobiorcy zaskarżyli wyrok Sądu odwoławczego skargą kasacyjną i wnieśli o jej przyjęcie do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni art. 385¹ § 2 k.c., który jest różnie postrzegany w orzecznictwie w odniesieniu do klauzuli umownej zastosowanej w umowie w niniejszej sprawie.

Pozwany bank złożył odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie zachodzi potrzeba wykładni art. 385¹ § 2 k.c. O możliwości wyodrębnienia z tekstu umowy poszczególnych postanowień decyduje normatywna treść umowy, a nie jej redakcja. Poza zakresem sprawy pozostaje zagadnienie, czy licząc się z przyszłą oceną jakichś postanowień umowy za niedozwolone, strony mogą postanowić, że brak mocy wiążącej danego postanowienia umowy pociąga za sobą nieskuteczność określonych innych postanowień umowy, a nawet nieważność umowy w całości. Redakcja § 17 umowy nie wskazuje na zamiar stron, aby obowiązywał on w całości albo wcale. Teza skarżących uczyniłaby nieistotnym wprowadzenie kursu średniego NBP do umowy jako podstawy przeliczeń walutowych na potrzeby indeksacji. W świetle tez skargi kasacyjnej treść normatywna § 17 umowy byłaby równoważna indeksacji, która odwoływałaby się

tylko do kursów ustalanych jednostronnie przez bank. Tymczasem § 17 umowy przewiduje indeksację kursem średnim NBP, jedynie korygowanym marżą banku.

Określenie kursu przeliczenia jako kursu średniego NBP skorygowanego o marżę umożliwia usunięcie samej marży. Interes konsumenta jest zabezpieczony przez możliwość zatwierdzenia nieuczciwego warunku, co gwarantuje konsumentowi, że na skutek pominięcia nieuczciwego warunku przy wykonywaniu umowy nie znajdzie się w sytuacji gorszej niż w przypadku mocy wiążącej tego warunku. Ustanowienie w umowie kursu średniego NBP jako punktu wyjścia umożliwia wykonywanie umowy po usunięciu abuzywnego prawa banku do ustalania marży. Tym właśnie umowa stron różni się od umów, których dotyczy uchwała składu całej Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22. Przedmiotem uchwały były umowy, w których po usunięciu postanowień abuzywnych w ogóle nie były określone kursy niezbędne do indeksacji, a SN uznał, że niedopuszczalne jest określenie źródła kursu na podstawie zwyczajów lub analogii z przepisami regulującymi inne sytuacje.

Sankcja nieważności umowy nie służy przywróceniu równowagi interesów stron, zakłóconej nieuczciwym postanowieniem uprawniającym bank do jednostronnego określania kursów. Sankcja nieważności umowy istnieje w interesie publicznym. Jest wyrazem stanowiska ustawodawcy, że określone umowy nie powinny być zawierane, a system prawny państwa nie będzie udzielał ochrony prawom ustanowionym w takiej umowie. Przy tym uznanie uchwałą z 25 kwietnia 2024 r. za nieważne umów indeksowanych pozbawionych przeliczników kursowych nastąpiło nie z powodu naruszenia interesów konsumenta, lecz z powodu obiektywnej niemożności stosowania indeksacji, a dopiero nieważność indeksacji w świetle uchwały powoduje nieważność umowy (uchwała jest oparta na założeniu, że umowy kredytu indeksowanego stanowią wyodrębniony rodzaj umowy kredytu). Przywróceniu równowagi interesów stron służą takie przepisy jak art. 357¹ lub 358¹ § 3 k.c.

W przypadku umowy stron, po usunięciu marży indeksacja może być stosowana z użyciem określonego w umowie kursu średniego NBP. Nie jest możliwe, aby usunięcie marży pogorszyło sytuację kredytobiorcy, ponieważ marża działała tylko na korzyść banku – zwiększała wyrażoną w CHF sumę wypłaconego

kredytu i zmniejszała wyrażone w CHF spłacone raty. Ponadto konsument może porównać swoją sytuację w przypadku umowy z niedozwolonym postanowieniem oraz bez tego postanowienia i do konsumenta należy decyzja o ewentualnym zatwierdzeniu niedozwolonego postanowienia.

Samodzielna ocena tylko postanowień o marży, wprowadzających tzw. spread (widelki) do przeliczeń dokonywanych kursem średnim NBP, była podstawą wielu orzeczeń Sądu Najwyższego: wyroki z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22, z 30 października 2024 r., II CSKP 1939/22, z 22 lutego 2024 r., II CSKP 1468/22 i II CSKP 11/23, i z 20 czerwca 2023 r., II CSKP 1476/22, oraz postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z 20 czerwca 2024 r., I CSK 2997/23, z 6 listopada 2024 r., I CSK 3948/23, z 7 września 2023 r., I CSK 6562/22, z 27 września 2023 r., I CSK 16/23, z 25 września 2023 r., I CSK 862/23, i z 26 marca 2024 r., I CSK 6980/22.

Artykuł 385¹ § 2 k.c., stanowiący implementację art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, stanowi o dalszym obowiązywaniu umowy, jeżeli tylko inne przepisy *iuris cogens* nie stoją temu na przeszkodzie.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. pozwanemu przysługuje od skarżących zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[a.ł.]

